

Reykjavík 10. nóvember 2020

Efni: Umsögn um „Breytingu á reglugerð nr. 1130/2012 um menntun, réttindi og skyldur sálfræðinga og skilyrði til að hljóta starfsleyfi og sérfræðileyfi“.

Hér hefur verið sett fram reglugerðarbreyting um að 12 mánaða verknámi sálfræðinga, á leið til löggildingar, verði feld niður. Um leið skulu sálfræðingar sem hafa í hyggju að veita heilbrigðisþjónustu á eigin starfsstofu eftir útgáfu starfsleyfis hafa lokið 12 mánaða verklegri þjálfun undir leiðsögn sálfræðings á stofnunum eða starfsstofum sem Landlæknir viðurkennir. Reglugerðarbreytingin er sett fram án nokkurs samráðs við Sálfræðingafélag Íslands, forstöðusálfræðinga á helstu stofnunum, þá háskóla sem hafa þjálfað sálfræðinga (Háskóla Íslands og Háskólann í Reykjavík), og aðra sálfræðinga. Sálfræðingafélagið mótmælir þessari breytingu harðlega og leggur áherslu á 12 mánaða verknám verði hluti af menntun sálfræðinga hér á landi. Slíkt væri gæfuspor fram á við og myndi tryggja að nám sálfræðinga hér á landi uppfyllti þær kröfur sem gerðar eru til sálfræðinga á hinum Norðurlöndunum og víðar í Evrópu. Samhljómur er á meðal sálfræðinga (þ.á.m. Sálfræðingafélags Íslands, Háskóla Íslands, Háskólans í Reykjavík, og forstöðusálfræðinga við ýmsar stofnanir) að stofna til starfsþjálfunarárs, og geta þannig staðist alþjóðlegan samanburð, m.a. við þau lönd sem við viljum bera okkur saman við.

Í reglugerð nr. 1130/2012 um menntun, réttindi og skyldur sálfræðinga og skilyrði til að hljóta starfsleyfi og sérfræðileyfi frá 2012 var sett inn 12 mánaða verknám sem hluti af grunnkröfum fyrir því að geta kallað sig löggildan sálfræðing og fá starfsleyfi sem slíkur. 12 mánaða verknám hefur lengi verið hluti af menntun sálfræðinga hjá þjóðum sem við berum okkur saman við. Samtök Evrópskra sálfræðingafélaga (EFPA) hafa m.a. sett 12 mánaða verknám sem eitt af lágmarks gæðakröfum fyrir [Europsy](#). Europsy er gæðavottun fyrir menntun löggildra sálfræðinga. Þjóðir geta fengið þessa gæðavottun að uppfylltum ákveðnum lágmarks skilyrðum. Allar Norðurlandþjóðirnar, fyrir utan Ísland, hafa fengið þessa gæðavottun og er það 12 mánaða verknámið sem stendur út af til að Íslandi geti orðið aðili.

Til að átta sig á hvernig málum er háttað hjá öðrum þjóðum, er nám til löggildingar með eftirfarandi hætti hjá:

- Svíþjóð: Bóklegt nám 3+2 ár. Starfsþjálfun í 1 ár, tímabundið starfsleyfi fæst þegar starfsþjálfun hefst og svo löggilding að lokinni starfsþjálfun.
- Noregur: Bóklegt nám 3+2 ár, við það bætist 1 ár í starfsþjálfun sem er hluti af náminu og því um að ræða 6 ára nám. Útskrift úr háskóla að starfsþjálfun lokinni og í framhaldi er hægt að sækja um löggildingu.
- Danmörk: Bóklegt nám 3+2 ár. Starfsþjálfun 2 ár. Að loknu bóklegu námi fást réttindi til að kalla sig sálfræðing en að loknu tveggja ára starfsþjálfun fást réttindi til að kalla sig löggiltan sálfræðing.
- Ísland: Bóklegt nám 3+2 ár. Færð löggildingu að loknu 5 ára námi þar sem reglugerðarbreyting um 12 mánaða verknám hefur ekki verið innleidd á Íslandi.

Samtök norrænna sálfræðingasamtaka (SAK) sendu árið 2016 bréf til þáverandi heilbrigðisráðherra Kristjáns Þórs Júlíussonar þar sem yfirlit voru hvött til þess að tryggja gæði sálfræðipjónustu á Íslandi með því að innleiða starfsþjálfunarár og þannig tryggja að menntun sálfræðinga á Íslandi standist norræna og Evrópska hæfnistaðla. Afrit af bréfinu fylgir umsögninni.

Gæði menntunar er mikilvæg fyrir gæði heilbrigðisþjónustu sem heilbrigðisráðherra er meðvitaður um og leggur áherslu á. Eitt af markmiðum heilbrigðisstefnu til 2030 er að: „Framhaldsmenntun heilbrigðisstétta uppfyllir ströngust alþjóðlegar kröfur.” Því koma breytingatillögur ráðherra nú mjög á óvart og ganga að mati Sálfræðingafélags Íslands gegn þessari stefnu. Að framansögðu er ljóst að starfsþjálfunarár er nauðsynlegt til þess að menntun sálfræðinga hér á landi standist alþjóðlegar kröfur.

Reglugerðarbreytingin gerir einnig ráð fyrir að bætt sé við kröfum til sálfræðinga sem hyggist veita heilbrigðisþjónustu á eigin starfsstofu. Við mótmælum líka þessari breytingu, sem ekki var gerð með samráði við sálfræðinga og helstu hagsmunaaðila, og kemur alls ekki í staðinn fyrir starfsþjálfunarár. Margt er hér mjög óljóst eins og hvaða kröfur eigi að gera til þessarar þjálfunar, hverjir eigi að meta hæfni og hvernig, og hvaða áhrif það hefur að koma svona breytingu á án nokkurs samráðs við þá aðila sem málið varðar. Auk þess virðist sem verið sé að gera ríkari kröfur á sálfræðinga sem hyggjast starfa á eigin starfsstofu en annarra heilbrigðisstétta og sér Sálfræðingafélag Íslands ekki hvernig hægt er að mismuna heilbrigðisstéttum með þessum hætti.

Eins og fram kemur í umsögn þessari hefur ekki verið haft samráð við sálfræðinga né helstu hagsmunaaðila við gerð þessarar reglugerðarbreytingar. Það var ekki gert þrátt fyrir að heilbrigðisráðuneytið hafi skipað vinnuhóp, til að finna leiðir svo uppfylla mætti reglugerðina, árið 2018. Í vinnuhópnum sátu m.a. aðili frá Sálfræðingafélagi Íslands, aðili frá sálfræðideild Háskóla Íslands og aðili frá sálfræðideild Háskólans í Reykjavík. Fundað var í tvígang snemma árs 2019 en síðan hefur ekki verið fundar þrátt fyrir ítrekaðar tilraunir til að koma á fundi í nefndinni. Sálfræðingafélag Íslands getur ekki látið hjá líða að vekja athygli á þessum slægu vinnubrögðum í kringum gerð þessarar reglugerðarbreytingar.

Við krefjumst þess að ráðuneytið dragi þessa reglugerðarbreytingu til baka, og hefji aftur samtal við sálfræðinga, og helstu hagsmunaaðila, til þess að koma á starfsþjálfunarári, og sé þá Sálfræðingafélag Íslands, helstu forstöðusálfræðingar og háskólar hafðir með í ráðum í því mikilvæga verkefni að koma á slíkri þjálfun hér á landi. Við teljum að það sé nauðsynlegt skref til að standast alþjóðlegar kröfur til sálfræðinga og uppfylla heilbrigðisstefnu sem sett hefur verið á Íslandi.

Fyrir hönd stjórnar Sálfræðingafélags Íslands
Tryggvi Guðjón Ingason, formaður